

Чуйко К. В.

*аспірантка кафедри історії України та всесвітньої історії,
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

**ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВИДАННЯ
«ДЕРЖАВНИЙ ВІСНИК» ЯК ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ
КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ
ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ (1918 р.)**

Вивчення та аналіз духовного відродження України доби Визвольних змагань залишається актуальною проблемою сьогодення. Періодичні видання є важливим джерелом вивчення культурно-освітнього процесу започаткованого урядами Центральної Ради, які мали продовження в Українській Державі 1918 року. У річищі відродження української державності урядами П. Скоропадського надавалася велика увага інформаційній політиці. У Києві було створено Інформаційне бюро, виникла сітка центральних й місцевих періодичних видань. Вони відігравали важливу роль в акумуляції та відображенні великого масиву інформативного матеріалу, який мав чимале прикладне значення, оскільки його значну частину складала опубліковані юридичні документи (закони та підзаконні акти), відгуки на важливі події котрі суттєвим чином впливали на суспільну свідомість громадян.

Дослідження місця періодики у суспільних, зокрема, освітніх процесах, українізації суспільства, розвитку національної освіти і науки присвячувалися роботи науковців П. Губи [1], В. Купрійчука [2], Г. Рудого [3]. У працях побіжно згадувалися проблеми пов'язані з вивченням контенту низки центральних та місцевих періодичних видань, що репрезентували зміст внутрішньої політики урядів Української держави. Автори зазначали, що у пресі публікувалися закони, інші нормативні акти, розпорядчі документи міністерств, статuti державних установ, міжнародні угоди, оголошення тощо.

Метою нашої наукової розвідки є вивчення тематично-інформаційного наповнення періодичного видання «Державний вісник», який виходив під егідою Кабінету Міністрів Гетьмана П. Скоропадського у 1918 році. На шпальтах «Державного вісника» містилися матеріали, що дозволяють осмислити хід українізації державних освітніх установ, поширення сфери вживання української мови у владних кабінетах, народних школах та університетах,

військових частинах Збройних сил Української Держави. Окремою рубрикою публікувалися дані щодо витрат на фінансування шкіл, народних університетів наукової сфери, зокрема Всеукраїнської Академії наук.

Гетьманом П. Скоропадським та Радою Міністрів, які продовжували політику, що було започатковано Українською Центральною Радою (далі УЦР), було прийнято низку законів по створенню та реформуванню навчальних установ, реформуванню освіти та відкриттю українознавчих курсів. Але для початку треба було перевірити стан українізації в навчальних закладах. Цим зайнялося Міністерство Народної Освіти Української Народної Республіки, яке проводило перевірку за допомогою рекомендованих питань від Ради міністрів [4].

Крім того, у газеті був опублікований ухвалений Радою Міністрів закон про обов'язкове вивчення української мови і літератури, а також історії та географії України по всіх середніх школах. Це стосувалося і вищих навчальних закладів. Для шкіл був ухвалений Радою Міністрів закон про об'єднання до одного типу різнорідних нижчих початкових шкіл, про зміну їх штатів та про збільшення державної допомоги школам. У матеріалах, зокрема, визначався необхідний мінімум годин, що відводилися на вивчення таких предметів як українська мова і література: з 1 по 5 класи – 3 години та в останніх двох – 2 годин [5].

Також не залишили без уваги і залізничників. Для навчання робітників було видано наказ Міністерства Шляхів про заснування на залізницях курсів з українознавства. Фахівці розробили спеціальну програму навчання української мови і діловодства в Україні (Фонетика та Етимологія), по завершенню якої залізничники мали скласти іспити (диктант та переклад) [6].

У Державному Віснику зафіксовано ухвалення Радою Міністрів закону про утворення фонду «Національної Бібліотеки Української Держави». У план розбудови фонду входило здійснення роботи з придбання й систематизації книг наукового призначення, рукописів, мап та інших творів. Законом передбачалося обов'язкове створення у складі фонду відділу «Українознавства» [6].

Аналізуючи витяги з газети, нами було зроблено висновки, що Уряд Української Держави серйозно ставився до освітньої політики й виділяв великі суми призначені на фінансування розвитку освіти й науки. Зокрема, виділялися кошти на заробітну плату, на курси українознавства для вчителів, на вечірні школи, на будівництво, на реформування закладів та ін. Зміст публікацій «Державного вісника» свідчить про зростання фондів фінансування. Якщо у червні місяці на утримання

закладів освіти та оплату праці виділялося 21.300 карбованців, то у серпні 1918 року ця сума зросла до 400.000 карбованців [7] [8].

У Віснику було висвітлено зміст виданих законів про перетворення Київського Народного Українського Університету в Київський Державний Український Університет. Повідомлялося про заснування в Кам'янці-Подільському Державного Українського Університету. Два університети мали по 4 факультети: історико-філологічний, фізико-математичний, правовий й медичний.

Як висновок, на основі газети «Державного вісника», ми маємо підтвердження, що Гетьманат на чолі з П. Скоропадським продовжував освітню політику започатковану Українською Центральною Радою. Зокрема, продовження будівництва та реформування освітніх закладів, відкриття українознавчих курсів та ін. А також Уряд П. Скоропадського виділяв великі кошти для здійснення своєї політики в освітній сфері.

Список використаних джерел:

1. Губа П. Преса про освітньо-культурне відродження України в період Української держави.

2. Купрійчук В. Українська преса 1917-1920 років як джерело вивчення державотворчих процесів гуманітарного розвитку в добу національної революції // Вісник Національної академії державного управління. Соціальна і гуманітарна політика. 2013. Вип. 11. С. 258–262.

3. Рудий Г. Я. Преса Української держави (1918 р.). К.: [Б. в.], 1996. 176 с.

4. Державний вісник. 1918. № 6.

5. Державний вісник. 1918. № 32.

6. Державний вісник. 1918. № 18.

7. Державний вісник. 1918. № 21.

8. Державний вісник. 1918. № 45.